

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ
ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

«ПОГОДЖЕНО»

Директор навчально-наукового
інституту економіки та управління

_____ В. П. Ключан

«___» _____ 2018 р.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

_____ Д. В. Бабенко

«___» _____ 2018 р.

Декан обліково-фінансового факультету

_____ О. М. Вишневська

«___» _____ 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з вибіркової дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання»
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання (4 курс)

на 2018-2019 навчальний рік

Галузь знань 0305 «Економіка і підприємництво»

Напрямок підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»

Освітній ступінь «Бакалавр»

Кваліфікація - бакалавр з фінансів

Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Курс – 4

Семестр – 8

Всього годин – 90 год./3,0 кред.

з них:

лекцій – 14 год. / 0,47 кред.

практичних занять – 30 год. / 1,00 кред.

самостійна робота – 46 год. / 1,53 кред.

Залік – 8 семестр

Миколаїв
2018

Програма відповідає вимогам освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 0305 «Економіка і підприємництво» (затверджена 02.02.2010 року Міністерством освіти і науки України).

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри фінансів, банківської справи та страхування обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № 19 від «13» червня 2018 року

Завідувач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
д-р екон. наук, професор

Н.М.Сіренко

Робоча програма схвалена науково-методичною комісією обліково-фінансового факультету ННІ економіки та управління Миколаївського національного аграрного університету.

Протокол № 10 від «15» червня 2018 року

Голова науково-методичної комісії
канд. екон. наук, доцент

Ю.Ю. Чебан

1. АНОТАЦІЯ

Перехід на національні стандарти бухгалтерського обліку, нові економічні умови розширюють функції та повноваження бухгалтерської служби. Бухгалтерська професія виходить на якісно інший рівень, а бухгалтер-аналітик у своїй діяльності піднімається на новий щабель, перейшовши від облікової реєстрації господарських фактів до управління виробництвом. В загальному вигляді управлінський облік — це система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів в процесі управління підприємством.

SUMMARY

Transition on the national standards of record-keeping, new economic terms extend functions and plenary powers of book-keeping service. A book-keeping profession goes out on high-quality other level, and an accountant-analyst in the activity walks up a new stage, passing from registration registration of economic facts to the operations management. In a general view an administrative account is the system of treatment and preparation of information about activity of enterprise for internal users in the process of management by an enterprise.

2. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «БЮДЖЕТУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ»

Галузь знань 0305 «Економіка і підприємництво»

Напрямок підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит»

Ступінь – «Бакалавр»

Нормативна / вибіркова - **вибіркова**

Семестр – 8

Кількість кредитів ECTS – 3,00

Кількість модулів – 1

Кількість змістовних модулів – 2

Кількість тем – 9

Загальна кількість годин – 90 год.

Види освітньої діяльності та види занять, обсяг годин:

лекції – 14 год.

практичні заняття – 30 год.

самостійна робота – 46 год.

Форми підсумкового контрольного заходу – залік

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ОБ'ЄКТ, ПРЕДМЕТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – формування системи знань з розроблення перспективних, поточних та оперативних бюджетів фінансової діяльності підприємства та контролю їх виконання.

Завдання дисципліни: засвоєння особливостей технології фінансового планування, обліку і контролю доходів і витрат, сформованих в процесі підприємницької діяльності на всіх рівнях управління, яка дозволяє аналізувати прогнозовані і отримані фінансові показники.

Предмет дисципліни: фінансові відносини, що виникають в процесі планування і контролю діяльності підприємства.

Система підготовки фахівців економістів освітньо-кваліфікаційного рівня - бакалавр повинна забезпечувати оволодіння теорією, методологією і методикою пізнання і вивчення фінансового планування підприємств. Дисципліна “Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання” є практичним продовженням цілого ряду теоретичних і методологічних спеціальних фінансових навчальних курсів. Вона вивчає форми прояву економічних законів у сфері фінансового планування діяльності підприємств.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої школи повинні **знати:**

- загальні принципи фінансового планування;
- сутність і задачі бюджетування діяльності суб'єктів господарювання;
- моделі і методики бюджетування;
- основні організаційні етапи постановки і впровадження бюджетування;
- особливості складання операційних та фінансових бюджетів підприємства;
- економічний зміст та методи планування тактики та стратегії підприємства.

В результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої школи повинні **вміти:**

- теоретично обґрунтовувати необхідність фінансового планування на підприємствах;
- формувати бізнес-прогнози;
- будувати операційні бюджети;
- будувати фінансові бюджети;
- проводити аналіз планових фінансових показників;
- здійснювати контроль за виконанням бюджетів;
- складати графіки документооборту та оформляти планові документи;
- оцінювати і планувати зміни фінансового стану підприємства.

У процесі вивчення дисципліни забезпечується формування у здобувачі вищої школи різностороннього аналітичного мислення в області фінансового планування на підприємстві, придбання навичок планування діяльності підприємств та його впливу на кінцеві результати.

Основними видами аудиторних занять з навчальної дисципліни є лекції та практичні заняття, які дають можливість достатньо повно опанувати програмний матеріал.

Лекція призначена для повідомлення нових і систематизації та узагальнення накопичених знань з даної дисципліни.

Для закріплення теоретичного матеріалу і набуття студентами необхідних практичних вмінь передбачається проведення практичних занять, на яких розв'язуються ситуаційні задачі.

Навчальним планом передбачається самостійна робота, яка орієнтована на виконання таких робіт:

- вивчення інструктивних та законодавчих матеріалів, методики фінансових розрахунків;

- придбання теоретичних знань шляхом конспектування літературних джерел та роботи з конспектом лекцій;

Тематичний план програми, тематика практичних завдань є орієнтовними і при необхідності викладачі можуть вносити зміни в установленому порядку.

По закінченню вивчення дисципліни студенти складають залік.

4. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

5. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

суб'єктів діяльності	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 Теоретичні аспекти бюджетування	Тема 1. Сутність та значення фінансового планування і прогнозування у фінансовому управлінні підприємств.
		Тема 2. Теоретичні і організаційні основи бюджетування
		Тема 3 Особливості бюджетування в промисловості, торгівлі, фінансових установах.
		Тема 4. Сутність та значення операційного бюджетування.
Бюджетування господарювання	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2 Методичні основи розроблення та оцінювання бюджетів підприємства	Тема 5. Побудова фінансових бюджетів та їх консолідація.
		Тема 6 Моніторинг бюджетування.
		Тема 7 Відповідальність та мотивація в бюджетуванні.
		Тема 8 Ризики невиконання бюджетів та шляхи їх мінімізації.
		Тема 9 Управлінські рішення при бюджетуванні.

6. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

6.1 Загальний розподіл годин і кредитів

У відповідності до навчального плану напрям підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» курс навчальної дисципліни «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання» вивчається здобувачами вищої освіти протягом 8 семестру (4 курс). Курс складається із 90 годин / 3,00 кред. аудиторних занять (2 змістовних модулі), в тому числі теоретичний курс (лекції) 14 год./ 0,47 кред., практичні заняття 30 год./ 1,00, самостійна робота – 46 год./1,53 кредити.

Види занять	Загальна кількість годин/кредитів	Аудиторна кількість годин
Лекції	14 / 0,47	14
Практичні	30 / 1,00	30
Самостійна робота	46 / 1,53	-
Разом по курсу	90 / 3,00	44

По курсу «Бюджетування діяльності суб'єктів господарювання» систематично проводиться поточний контроль знань здобувачів вищої освіти шляхом виконання модульних контрольних робіт, перевіряється виконання самостійної роботи. В кінці восьмого семестру здобувачі вищої освіти складають залік.

6.2 Склад, обсяг і терміни виконання змістових модулів

Модулі курсу		Найменування змістових модулів	Розподіл навчального часу			Термін виконання, тиждень	Термін контрольного заходу
Обсяг, кредит	Сума залікових балів		Лекції	практичні	самостійна робота		
1,11	29-43	Сутність та значення фінансового планування і прогнозування у фінансовому управлінні підприємств	2	2	5	1	1
		Теоретичні і організаційні основи бюджетування	2	2	5	2	2
		Особливості бюджетування в промисловості, торгівлі, фінансових установах	2	4	5	3-4	4
		Сутність та значення операційного бюджетування	2	2	5	5	5
1,39	31-57	Побудова фінансових бюджетів та їх консолідація.	2	4	5	6-7	7
		Моніторинг бюджетування	1	4	5	8-9	9
		Відповідальність та мотивація в бюджетуванні	1	4	5	10-11	11
		Ризики невиконання бюджетів та шляхи їх мінімізації	1	4	5	12-13	13
		Управлінські рішення при бюджетуванні	1	4	6	14-15	15
Всього	2,5	60-100	36-60	14	30	46	-

6.3 Перелік та короткий зміст лекцій

Лекції традиційні з елементами диспуту, з використанням мультимедійного обладнання для презентації (14 годин).

МОДУЛЬ 1 Теоретичні аспекти бюджетування

Тема 1 Сутність та значення фінансового планування і прогнозування у фінансовому управлінні підприємств (традиційна лекція з використанням презентації)

Сутність фінансового планування і прогнозування. Прогноз економічного і соціального розвитку підприємства.

Мета і завдання фінансового планування та прогнозування. Об'єкти фінансового планування. Методи та моделі фінансового прогнозування. Прогнозування фінансових показників діяльності підприємства.

Принципи фінансового планування. Наукова обґрунтованість плану. Комплексність планування. Системність у плануванні. Орієнтація плану на соціальний і економічний розвиток підприємства. Оптимальність у плануванні. Визначення провідних ланок і напрямів.

Види фінансових планів. Перспективне фінансове планування. Поточне фінансове планування. Оперативне фінансове планування.

Стадії фінансового планування. Взаємозв'язок оперативних, поточних і перспективних планів. Координація й узгодженість планів.

Причини виникнення несумісних задач фінансового планування діяльності підприємств. Методи подолання несумісних обмежень у задачах перспективного і поточного фінансових планів.

Тема 2. Теоретичні і організаційні основи бюджетування (традиційна лекція з використанням презентації)

Необхідною умовою і складовою бюджетування є планування, яке конкретизується у бюджетах. В літературних джерелах поняття „бюджетування” і „планування” визнають як синоніми, але їх слід розрізняти: бюджетування – зорієнтоване в основному на фіксацію та координацію показників у короткостроковому періоді, а планування – на прогнозування шляхів і засобів досягнення поставлених цілей як у коротко-, так і довгостроковій перспективі.

Тема 3 Особливості бюджетування в промисловості, торгівлі, фінансових установах (традиційна лекція з використанням презентації)

У фінансовій моделі та плані банківських операцій задаються планові обсяги операцій, доходи і видатки по них, що в остаточному підсумку дає можливість побудувати планові показники для балансу, звіту про прибутки і збитки, які є надійним засобом контролю за показниками діяльності банку в наступному році. У бюджеті передбачаються витрати капіталу, нові програми або проекти, планові видатки і фінансові результати діяльності на наступний фінансовий рік як у цілому для банку, так і для окремих підрозділів.

Основною відмінністю фінансової моделі від бюджету є те, що призначення фінансової моделі і плану банківських операцій — докладніше відобразити джерела і обсяги планових доходів банку, в той час як завдання бюджету — детально відображати видатки і капітальні загради банку. Розрахунок прогнозних показників необхідний для оцінки дотримання банком нормативних вимог регулятивних органів і внутрішніх управлінських нормативів.

Тема 4 Сутність та значення операційного бюджетування (традиційна лекція з використанням презентації)

Операційний бюджет підприємства – це розпис на плановий період доходів і витрат підприємства, які забезпечують складання бюджету прибутку.

Його формують на основі планів реалізації, матеріальних витрат, прямих витрат, витрат на оплату праці, інших планів, що відрізняються значним рівнем деталізації даних і мають вартісне вираження.

Для операційного бюджету характерна багатоступенева ієрархічна структура побудови, оскільки він формується на основі узгоджених між собою бюджетів нижчого рівня.

МОДУЛЬ 2 Методичні основи розроблення та оцінювання бюджетів підприємства

Тема 5 Побудова фінансових бюджетів та їх консолідація (традиційна лекція з використанням презентації). Бюджет як інструмент управління грошовими потоками; бюджет капіталовкладень; формування прогнозного балансу підприємства. Формування, затвердження і виконання фінансового плану та бюджету підприємства.

Тема 6 Моніторинг бюджетування (традиційна лекція з використанням презентації). Сутність та характеристика бюджетного контролю. Загальна схема

оцінки виконання бюджету. Методика оцінки виконання бюджетів на основі аналізу відхилень

Тема 7 Відповідальність та мотивація в бюджетуванні (традиційна лекція з використанням презентації).

Система бюджетів на підприємстві та їх взаємозв'язок. Основні етапи формування зведеного (основного) бюджету підприємства. Організація і управління бюджетним процесом на підприємстві

Тема 8 Ризики невиконання бюджетів та шляхи їх мінімізації (традиційна лекція з використанням презентації)

Ризик – це можливість уникнути несприятливих ситуацій у ході реалізації планів з виконання бюджетів підприємства.

Сутність ризику: - ризик як можливість втрат у формі фактичних збитків чи втраченої вигоди; - ризик, як ступінь нестабільності, непередбаченості результатів.

Функції ризику: - регулююча – конструктивна форма, деструктивна форма; - захисна – соціально-правовий аспект, історичний аспект.

Тема 9 Управлінські рішення при бюджетуванні (традиційна лекція з використанням презентації)

Бюджетування як технологія фінансового планування. Призначення бюджетування. Можливості, які надає впровадження системи бюджетування. Технологія бюджетування. Організація бюджетування. Автоматизація фінансових розрахунків. Функції бюджетування. Процеси бюджетування. Структура основних бюджетів.

Місія підприємства як система показників фінансового плану: високорентабельний бізнес, швидко зростаюче підприємство, висока капіталізація. Стратегічні цілі. Тактичні цілі. Задачі для реалізації. Методика визначення фінансових цілей підприємства. Взаємозв'язок бюджетування з головними фінансовими цілями підприємства. Принципи бюджетування.

Фінансова модель бюджетування. Обмежувальні фактори бізнесу підприємства. Бюджетні моделі: індивідуальна модель комплексного бюджетування; універсальна бюджетна модель; бюджетування окремих галузей діяльності; бюджетування фінансових потоків; бюджетування товаро-матеріальних потоків.

Методики бюджетування: на основі фінансової структуризації; на основі моделювання бізнес-процесів. Бюджетування через прирощення. бюджетування "з нуля".

ПЛАН ЛЕКЦІЙ

МОДУЛЬ 1 Теоретичні аспекти бюджетування (8 год.)

ЛК 1 Тема 1 Сутність та значення фінансового планування і прогнозування у фінансовому управлінні підприємств (традиційна лекція з використанням презентації 2 год)

1. Сутність та завдання фінансового планування.
2. Принципи та методи фінансового планування.
3. Етапи фінансового планування.
4. Характеристика елементів та видів фінансового планування.

ЛК 2 Тема 2. Теоретичні і організаційні основи бюджетування
(традиційна лекція з використанням презентації 2 год)

1. Сутність, завдання та особливості бюджетування.
2. Принципи та функції бюджетування.
3. Етапи бюджетування.
4. Способи бюджетування.

ЛК 3 Тема 3 Особливості бюджетування в промисловості, торгівлі, фінансових установах
(традиційна лекція з використанням презентації 2 год)

1. Особливості бюджетування у фінансових установах
2. Особливості бюджетування за структурними підрозділами
3. Особливості бюджетування в торгівлі.

ЛК 4 Тема 4 Сутність та значення операційного бюджетування
(традиційна лекція з використанням презентації 2 год.)

1. Сутність та структура консолідованого операційного бюджету.
2. Технологія складання операційного бюджету.
 - 2.1. Складання бюджету продаж та бюджету виробництва.
 - 2.2. Складання бюджету витрат, що формує собівартість продукції.
 - 2.3. Особливості формування бюджетів запасів готової продукції та витрат на збут і управління.
 - 2.4. Планування прибутку від операційної діяльності.
3. Взаємозв'язок фінансових та операційних звітів підприємства.

МОДУЛЬ 2 Методичні основи розроблення та оцінювання бюджетів підприємства (6 год)

ЛК 5 Тема 5 Побудова фінансових бюджетів та їх консолідація
(традиційна лекція з використанням презентації 2 год.)

1. Бюджет як інструмент управління грошовими потоками.
2. Бюджет капіталовкладень.
3. Формування прогнозного балансу підприємства.
4. Формування, затвердження і виконання фінансового плану та бюджету підприємства.

ЛК 6 Тема 6 Моніторинг бюджетування
(традиційна лекція з використанням презентації 1 год.)

1. Сутність та характеристика бюджетного контролю.
2. Загальна схема оцінки виконання бюджету.
3. Методика оцінки виконання бюджетів на основі аналізу відхилень.

ЛК 7 Тема 7 Відповідальність та мотивація в бюджетуванні
(традиційна лекція з використанням презентації 1 год.)

1. Система бюджетів на підприємстві та їх взаємозв'язок.
2. Основні етапи формування зведеного (основного) бюджету підприємства.
3. Організація і управління бюджетним процесом на підприємстві.

ЛК 8 Тема 8 Ризики невиконання бюджетів та шляхи їх мінімізації
(традиційна лекція з використанням презентації 1 год.)

1. Характеристика та класифікація ризиків.
2. Методи оцінки ризиків.
3. Управління ризиками при складанні бюджетів підприємства.

ЛК 8 Тема 9 Управлінські рішення при бюджетуванні (традиційна лекція з використанням презентації 1 год.)

1. Мета, завдання, зміст експертної діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства.

2. Методи стратегічної діагностики при бюджетуванні.

3. Методи оперативної діагностики при бюджетуванні.

3. Мета, завдання, зміст експертної діагностики фінансово-господарської діяльності підприємства.

4. Методи стратегічної діагностики при бюджетуванні.

3. Методи оперативної діагностики при бюджетуванні.

Разом

14 год.

6.4 Перелік та план практичних занять

Практичні завдання виконуються здобувачами вищої освіти протягом семестру відповідно до методичних рекомендацій. Викладачем, який веде практичні заняття, здійснює поточний контроль виконання практичних завдань шляхом перевірки наявності виконаних завдань та індивідуальної співбесіди зі здобувачем вищої освіти за кожним завданням. Кожне завдання оцінюється окремо відповідно до встановлених критеріїв оцінки. З незрозумілих питань курсу здобувач вищої освіти може одержати консультацію викладача дисципліни у відповідні дні, за графіком, установленим кафедрою.

МОДУЛЬ 1 Теоретичні аспекти бюджетування (8 год.)

ПЗ 1 Тема 1 Сутність та значення фінансового планування і прогнозування у фінансовому управлінні підприємств (2 год.)

1. Доповідь ;

2. усне опитування;

3. тести;

4. задачі;

ПЗ 2 Тема 2. Теоретичні і організаційні основи бюджетування (2 год.)

1. Семінарське заняття з теми

ПЗ 3-4 Тема 3 Особливості бюджетування в промисловості, торгівлі, фінансових установах. (4 год.)

1. Доповідь ;

2. усне опитування;

3. тести;

4. задачі;

ПЗ 5 Тема 4 Сутність та значення операційного бюджетування. (2 год.)

1. Доповідь ;

2. усне опитування;

3. тести;

4. задачі.

Тести: тема № 1-4 MOODLE

МОДУЛЬ 2 Методичні основи розроблення та оцінювання бюджетів підприємства

ПЗ 6-7. Тема 5 Побудова фінансових бюджетів та їх консолідація. (4 год.)

1. Доповідь ;
2. усне опитування;
3. тести;
4. задачі.

ПЗ 8-9. Тема 6 Моніторинг бюджетування. (4 год.)

1. Доповідь ;
2. усне опитування;
3. тести;
4. задачі.
5.).

ПЗ 10-11 Тема 7 Відповідальність та мотивація в бюджетуванні. (4 год.)

1. Доповідь ;
2. усне опитування;
3. тести;
4. задачі.

ПЗ 12-13 Тема 8 Ризики невиконання бюджетів та шляхи їх мінімізації. (4 год.)

1. Доповідь ;
2. усне опитування;
3. тести;
4. задачі.

ПЗ 14-15. Тема 9 Управлінські рішення при бюджетуванні. (4 год.)

1. Семінарське заняття з теми
2. КОНТРОЛЬНА РОБОТА З МОДУЛЯ 2

Тести: тема № 5-9 MOODLE

Разом

30 год.

6.5 Теми, форма контролю та перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Самостійна робота здобувача вищої освіти є однією з форм організації навчання, основною формою оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять за розкладом.

Самостійна робота здобувача вищої освіти в обсязі 46 годин складається з вивчення матеріалу за допомогою конспектів лекцій, підручників, допоміжної літератури, а також підготовки до практичних занять. Теми, які виносяться для самостійного відпрацювання, здобувачі вищої освіти вивчають у вільний від занять час.

Форма перевірки та оцінювання завдань обов'язкової самостійної роботи

Модуль	№ з/п	Тема	Кількість годин	Форма контролю
1	1	Сутність та значення фінансового планування і прогнозування у фінансовому управлінні підприємств	5	опитування тестування
1	2	Теоретичні і організаційні основи бюджетування	5	опитування тестування
1	3	Особливості бюджетування в промисловості, торгівлі, фінансових установах	6	опитування тестування
1	4	Сутність та значення операційного бюджетування	6	опитування тестування
2	5	Побудова фінансових бюджетів та їх консолідація	6	контрольна робота
2	6	Моніторинг бюджетування	6	опитування тестування
2	7	Відповідальність та мотивація в бюджетуванні	6	опитування тестування
2	8	Ризики невиконання бюджетів та шляхи їх мінімізації	6	опитування тестування
2	9	Управлінські рішення при бюджетуванні	6	Контрольна робота
		Всього годин	46	

6.6 Питання для проміжного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Питання для проміжного контролю

1. Розкрийте необхідність і суть фінансового планування та прогнозування.
2. Охарактеризуйте зміст фінансової стратегії підприємства.
3. Яка мета фінансового планування та прогнозування?
4. Назвіть об'єкти і суб'єкти фінансового планування і прогнозування.
5. Охарактеризуйте принципи фінансового планування.
8. Дайте характеристику методам та моделям фінансового планування та прогнозування.
9. Охарактеризуйте види фінансових планів.
10. В чому полягає взаємозв'язок між перспективним, поточним і оперативним фінансовими планами підприємства?

Питання для підсумкового контролю (залік)

1. Розкрийте поняття – “фінансова структура підприємства”.
2. Які визнаєте етапи технології побудови фінансової структури підприємства?
3. Охарактеризуйте моделі опису організаційної структури підприємства.
4. Назвіть основні фактори, які впливають на формування фінансової структури підприємства.
5. Охарактеризуйте основні розділи Положення про фінансову структуру підприємства.
6. Що являє собою бюджетний регламент?
7. В чому полягає організація управління бюджетами?
8. Які саме функції бюджетування виконує фінансова служба підприємства?
9. Поясніть, яке призначення в бюджетуванні має графік документообороту.

10. Яка послідовність складання графіка документообороту?
11. За яким планом здійснюється постановка бюджетування на підприємстві?
12. Які особливості складання початкового балансу підприємства?
13. Якими способами можна розподілити заплановану суму продажів по місяцям?
14. Які ви знаєте способи розрахунку коефіцієнтів сезонності реалізації продукції?
15. Який порядок складання графіку надходження грошових засобів?
16. Як розраховується плановий обсяг виробництва?
17. Яка методика складання бюджету прямих витрат на матеріали?
18. Що таке накладні витрати та який алгоритм складання бюджету виробничих накладних витрат?
19. Який механізм розрахунку собівартості реалізованої продукції?
20. Який порядок складання бюджету управлінських та збутових витрат?
21. Що являє собою прогнозний звіт про прибутки та збитки?
22. Які бюджети входять до фінансового бюджету?
23. Що являє собою бюджет руху грошових засобів?
24. Яка різниця між прямим та непрямим методами складання бюджету грошових засобів?
25. Який порядок складання бюджету грошових засобів непрямим методом?
26. Який порядок розрахунку прогнозного балансу підприємства?
27. Які ви знаєте методичні підходи до визначення очікуваної величини статей активу та пасиву прогнозного балансу?
28. Який порядок ув'язування статей активу та пасиву балансу?
29. За якими показниками здійснюється аналіз фінансових бюджетів?
30. Що є основними елементами системи контролю за виконанням бюджетів?
31. Назвіть основні принципи контролю і аналізу доходної і видаткової частин бюджету.
32. Як визначається відхилення прямих витрат матеріалів?
33. Як визначається відхилення прямих витрат праці?
34. Як визначається відхилення загально виробничих витрат?
35. За якими показниками аналізується прогнозний баланс?
36. Назвіть фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства.
37. За якими показниками здійснюється оцінка фінансового стану підприємства?
38. В чому полягає завдання і зміст фінансового контролю на підприємстві?
39. Основні види і етапи фінансового контролю.
40. Інформаційне забезпечення фінансового контролю.
41. Як здійснюється контроль за надходженням і використанням грошових доходів?
42. Основні види грошових доходів на підприємствах.
43. Основні напрями використання грошових доходів від операційної діяльності.
44. Як здійснюється оперативний контроль за повнотою і своєчасністю надходження грошових доходів від операційної діяльності?
45. Основна мета контролю руху грошових потоків на підприємстві.

46. Яка мета і методика аналізу фінансових результатів діяльності підприємства?
47. Особливості аналізу і оцінки фінансових результатів діяльності на підприємствах і в організаціях з багатогалузевим характером діяльності.
48. Чинники впливу на фінансовий результат операційної діяльності та методика визначення величини впливу.
49. Як визначити сукупний маржинальний прибуток?
50. Для чого і як визначають коефіцієнт сукупного маржинального прибутку?
51. На що слід звернути увагу при аналізі складу і структури активів?
52. Які чинники впливають на зміну структури пасивів?
53. За яким документом і в якому розрізі можна прослідкувати причини змін власного капіталу за звітний рік?
54. Яка структура розміщення власного капіталу вважається оптимальною ?
55. Якими показниками оцінюється стан основних фондів?
56. Показники оцінки ефективності використання основних фондів та методика їх визначення.
57. Основні етапи аналізу і оцінки ефективності використання оборотних коштів.
58. Показники ефективності використання оборотних коштів та методика їх вирахування.
59. Показники оцінки ділової активності та методика їх вирахування.
60. Основні показники оцінки фінансового стану підприємства.
61. Чинники впливу на фінансовий стан підприємства.
62. Роль ділової активності у забезпеченні виконання фінансового плану і фінансової стабільності.
63. За якими показниками аналізується прогнозний баланс?
64. Назвіть фактори, що впливають на фінансову стійкість підприємства.
65. За якими показниками здійснюється оцінка фінансового стану підприємства?
66. В чому полягає завдання і зміст фінансового контролю на підприємстві?
67. Основні види і етапи фінансового контролю.
68. Інформаційне забезпечення фінансового контролю.
69. Як здійснюється контроль за надходженням і використанням грошових доходів?
70. Основні види грошових доходів на підприємствах.
71. Основні напрями використання грошових доходів від операційної діяльності.
72. Як здійснюється оперативний контроль за повнотою і своєчасністю надходження грошових доходів від операційної діяльності?
73. Основна мета контролю руху грошових потоків на підприємстві.
74. Яка мета і методика аналізу фінансових результатів діяльності підприємства?
75. Особливості аналізу і оцінки фінансових результатів діяльності на підприємствах і в організаціях з багатогалузевим характером діяльності.
76. Чинники впливу на фінансовий результат операційної діяльності та методика визначення величини впливу.
77. Як визначити сукупний маржинальний прибуток?

78. Для чого і як визначають коефіцієнт сукупного маржинального прибутку?
79. На що слід звернути увагу при аналізі складу і структури активів?
80. Які чинники впливають на зміну структури пасивів?
81. За яким документом і в якому розрізі можна прослідкувати причини змін власного капіталу за звітний рік?
82. Яка структура розміщення власного капіталу вважається оптимальною ?
83. Якими показниками оцінюється стан основних фондів?
84. Показники оцінки ефективності використання основних фондів та методика їх визначення.
85. Основні етапи аналізу і оцінки ефективності використання оборотних коштів.
86. Показники ефективності використання оборотних коштів та методика їх вирахування.
87. Показники оцінки ділової активності та методика їх вирахування.
88. Основні показники оцінки фінансового стану підприємства.
89. Чинники впливу на фінансовий стан підприємства.
90. Роль ділової активності у забезпеченні виконання фінансового плану і фінансової стабільності.

6.7 Рейтингова оцінка знань з дисципліни та схема поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти
Схема поточного і заключного контролю знань

№ модулю	Кількість годин		Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
	ЛК	ПЗ			min	max	min	max
1	8	10	Аудиторна робота:					
			- контрольна робота	1	5	8	5	8
			- задача модулю (розв'язання задач, усне опитування)	4	3	5	12	20
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
- доповідь на гуртку	1	2	5	2	5			
- тестування в MOODLE	1	5	5	5	5			
Індивідуальне опрацювання питань курсу (26 год)			1	0	5	5	5	
Разом			x	x	x	29	43	
2	6	20	Аудиторна робота:					
			- контрольна робота	1	5	8	5	8
			- задача модулю (розв'язання задач, усне опитування)	4	3	5	12	20
			Самостійна робота:					
			<i>Обов'язкова</i>					
			- доповідь на гуртку	1	2	5	2	5
			- тестування в MOODLE	1	5	5	5	5
<i>Індивідуальна</i>								
- тези	1	0	5	0	5			
- наукова стаття	1	2	9	2	9			
Індивідуальне опрацювання питань курсу (34 год)			1	5	5	5	5	
Разом			x	x	x	31	57	
Всього по навчальній дисципліні							60	100

Рейтингова оцінка знань забезпечує:
мотивацію здобувачів вищої школи до систематичної роботи впродовж семестру;
підвищенням ролі самостійної роботи та ролі індивідуального навчання;
розширення можливостей для розкриття здібностей здобувачів вищої школи, розвитку їх творчого мислення; підвищення ефективності роботи викладача.
За всі види робіт впродовж семестру (тести, опитування, контрольні роботи, реферати, тощо) здобувачів вищої школи може отримати від 0 до 100 балів.
Здобувач вищої школи, який отримав 60 і більше балів, звільняється від заліку.

Шкала оцінювання ECTS

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка в балах	Традиційна оцінка
A	Відмінно - відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок.	96-100	Відмінно
B	Дуже добре - вище середнього рівня з кількома помилками.	86-95	
C	Добре - в загальному правильна робота з певною кількістю помилок.	71-85	Добре
D	Задовільно - непогано, але з незначною кількістю недоліків.	60-70	Задовільно
E	Достатньо — виконання задовольняє мінімальні критерії.	60	
PX	Незадовільно — потрібно попрацювати перед тим як досягти мінімального критерію.	50-59	Незадовільно
F	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота.	менше 50	

Оцінювання здобувачів вищої освіти

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За шкалою навчального закладу	Залік
A	Відмінно	90-100	зараховано
BC	Добре	75-89	
DE	Задовільно	60-74	
PX	Незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	Не зараховано
F	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1-34	

7. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

ЗАКОНОДАВЧІ ТА НОРМАТИВНІ АКТИ

1. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 р. №966 – XIV [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.

2. Про Державний бюджет України на поточний рік: Закон України [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.

3. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. №2755 – VI [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.

4. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, затверджені наказами Міністерства фінансів України у 1999-2008 рр. [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.

5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. №291 [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.

6. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 р. №291 [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.

7. Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств затверджені наказом Міністерства аграрної політики і продовольства України від 18 травня 2001 р. №132 [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua/>.

8. Методичні рекомендації щодо складання розпорядчого документа про облікову політику підприємства, затверджені наказом Міністерства аграрної політики і продовольства України від 17 грудня 2007 р. №921 [Електронний ресурс] : офіційний веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.minagro.kiev.ua/>.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бутинець Ф.Ф. та ін. Бухгалтерський управлінський облік / Ф.Ф. Бутинець, Л.В.Чижевська, Н.В. Герасимчук. — Житомир: ЖІТІ, 2000. - 448 с.

2. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник. - 3-тє вид., перероб. і допов. / М. Ф. Огійчук, В. Я. Плаксієнко, Л. Г. Панченко та ін.; За ред. проф. М. Ф. Огійчука. - К.: Алерта, 2006. - 878 с: іл.

3. Голов С.Ф. Управлінський облік: Підручник. — К.: Лібра, 2003. - 704 с.

4. Лень В.С. Управлінський облік: Навчальний посібник. / В.С. Лень. — К.: Знання-Прес, 2003. — 287 с.

5. Лишиленко О.В. Бухгалтерський управлінський облік. / О.В. Лишиленко - К.: ЦНЛ, 2004. - 254 с.

6. Нападовська Л.В. Управлінський облік: Підручник. / Л.В. Нападовська - К.: Книга, 2004. - 544 с.

7. Ковтун С. Бюджетування на сучасному підприємстві, або Як ефективно управляти фінансами / С.Ковтун. – Х.: Фактор, 2005. – 340 с.

8. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посібник. О. О. Терещенко - К.: КНЕУ, 2003. - 554 с

Робочу програму розробила
канд. екон. наук, доцент

І.В.Баришевська